

reportatge

>> *Sàbat, Joher, Martí de les Cabres, Piti Viñas, Saliner, Gallostre i Jaume Teixidor al primer aplec a Rocacorba, el 1930.*

EL GEiEG fa cent anys

L'entitat esportiva, arrelada a l'imaginari de Girona, ha seguit un fil conductor de cultura i catalanitat

Text > **JOAQUIM NADAL I FARRERAS**, historiador i director de l'ICRPC

Fotos > **AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS GRUP EXCURSIONISTA I ESPORTIU GIRONÍ (GEiEG)**

La geografia, el coneixement del territori, les excursions, les ascensions als cims, la recerca dels elements patrimonials i el gust per l'arqueologia i per l'art esdevindrien senyes d'identitat

les instal·lacions a totes hores. Uns altres encara es reuneixen en els locals i preparen activitats per al cap de setmana: sortides, excursions, esquiades, o elaboren els programes de les activitats que es desplegaran al llarg de l'any en el marc de la vida de la ciutat i que ompliran el calendari d'activitats. La interrelació entre el GEiEG i la ciutat és constant i permanent. Caminades, curses, pedalades, pujades, concursos, sardanes i concursos de dibuix es reparteixen generosament en l'agenda ciutadana. Al voltant de tota aquesta activitat hi ha un fil conductor de cultura i de catalanitat. És el fil de la història. Però aquesta maduració és el fruit de molts anys i de moltes generacions de membres d'aquesta entitat ciutadana, i la situació actual és la culminació de tot un segle.

Joves i entusiastes excursionistes

Arrenca, com hem dit, un dia de l'any 1919, quan un grup de joves i entusiastes excursionistes, apassionats per la cultura del territori, van posar la seva signatura en el manuscrit d'uns primers estatuts que donarien vida a una nova entitat ciutadana. Naixia així una entitat excursionista i esportiva, paraules que acabaria incorporant en el seu nom, que seguia les pautes de moltes altres entitats de característiques similars que s'havien anat creant a Catalunya des del darrer terç del segle XIX i en els primers decennis del segle XX. Hem parlat de la cultura del territori i hem associat expressament aquests dos mots (*excursionista* i *esportiva*); la geografia, el coneixement del territori, les excursions, les ascensions als cims, la recerca dels elements patrimonials i el gust per l'arqueologia i per l'art

Es compleixen ara, la tardor de l'any 2019, cent anys de l'acte fundacional del GEiEG. El GEiEG és un dels pilars fonamentals de la Girona contemporània. La seva existència està plenament incorporada i arrelada a l'imaginari contemporani de la ciutat; és com un fet adquirit. Cada dia centenars de persones, gironins i gironines de totes les

edats, s'adrecen a les seves instal·lacions per practicar-hi individualment o col·lectivament el seu esport preferit. Alguns ho fan pel simple gaudi de la pràctica esportiva, d'altres s'entrenen i preparen els partits de competició que esperen el cap de setmana, uns altres assisteixen als cursos de formació dels diferents esports. Practicants, monitors i entrenadors es mouen diàriament per

>> La Festa del Pedal del 1982.

Els anys de la República van veure desfil·lar per les juntes del Grup les personalitats més destacades del catalanisme republicà i regionalista

esdevindrien senyes d'identitat que serien plenament incorporades en la vida i la història d'aquell grup que arrencava les seves activitats a l'inici de la tardor de 1919. S'organitzaven amb esperit obert i atent a les novetats de l'època, com per exemple la fotografia, que seria molt aviat incorporada a les activitats socials. I ho feien amb un esquema organitzatiu molt flexible, basat en les seccions, cadascuna de les quals s'ocupava d'un àmbit determinat i que l'any de comen-

çament, el 1919, justament serien l'excursionisme i l'arqueologia. L'atletisme no trigaria a afegir-s'hi, l'any 1920, així com el ciclisme i, dos anys més tard, una secció artística que incorporaria una mirada cultural sempre més inseparable del Grup.

Una primera qüestió, doncs, s'ha de remarcar: la indissociable vinculació entre el club i la ciutat. Així ho han observat i certificat els autors que han dedicat la seva atenció a l'estudi de l'entitat: «a nivell gironí l'aparició del G.E i E.G i el seu desenvolupament són inseparables de la vida i la consciència de Girona com a ciutat que es va modernitzant en un país que es transforma» (Pere Solà Gussinyer, 1991).

En segon lloc, els autors han posat l'accent en la dimensió plural i oberta del Grup a tots els àmbits de les activitats socials i esportives des de la seva creació i en el desenvolupament posterior, remarcant el civisme, la cultura, l'esport i l'excursionisme, units per l'amalgama d'un misticisme actiu.

La ràpida consolidació d'una entitat de fortes arrels ciutadanes no va trigar gaire i, passada una dècada des de la seva fundació, la convocatòria del primer aplec a Rocacorba ha permès formular de forma sintètica i clara el sentit i l'abast d'aquesta consolidació: «L'11 de maig de 1930 quan es du a terme el primer aplec del Grup a Rocacorba (amb 1.684 assistents), l'entitat ja té deu anys de vida. Aquell dia es certifica la triple vocació ciutadana del G.E i E.G: el foment de l'excursionisme, la pràctica de l'esport (en especial de l'atletisme) i la voluntat d'esdevenir un inevitable punt de referència social a Girona» (Josep M. Fonalleras, 2005).

Els anys de la República van veure desfil·lar per les juntes del Grup les personalitats més destacades del catalanisme republicà i regionalista, i en el conjunt de les activitats hi havia un sentit de modernitat i d'innovació. La Guerra Civil esdevindria un sotrac, una gran patacada.

Alts i baixos

L'assoliment d'aquests objectius i plantejaments es troba sotmès als avatars de la conjuntura social i política d'aquests cent anys i experimenta alts i baixos, moments àlgids i moments de crisi, sempre, però, mantenint el fil conductor de l'ànima fundacional, que mai no abandonarà l'entitat ni en els moments més delicats per a la seva autonomia i per a la seva catalanitat: «Entre les innombra-

bles entitats dedicades al conreu dels diferents esports, en destaca una que intenta aplegar-los tots: el Grup Excursionista i Esportiu Gironí, G.E. i E.G veritable institució ciutadana des de la seva fundació l'any 1919. També té un fort impacte en la societat gironina el Moviment Escolta establert a la ciutat l'any 1934. Tant el G.E i E.G com l'escoltisme tenen problemes durant el franquisme: el primer ha de ser integrat a Educación y Descanso» (Alberch-Aragó, 1984).

Passats cent anys, podem afirmar que, superades les etapes de dificultats, ara el 2019 seria impensable el món de l'esport a Girona sense el GEiEG, on l'entitat va fer i fa encara, per a diverses etapes on l'esport no era una prioritat municipal, una tasca de suplència que amb el pas del temps ha deixat de ser conjuntural i ha esdevingut estructural.

Les dificultats d'uns anys al voltant de les instal·lacions (la concessió de la piscina de la Devesa a una empresa privada l'any 1967) van esdevenir així paradoxalment l'estímul per a una política d'instal·lacions pròpies que dotarien el Grup de l'autonomia que li convenia i reforçarien l'evolució des d'un club de socis fins a un club de socis usuaris, que és el camí per a un salt exponencial en la massa social de l'entitat. Simbòlicament, el dia 30 d'agost de 1970 es va celebrar a la primera piscina del complex de Sant Ponç una primera competició esportiva.

La situació de les instal·lacions actuals, sempre amb un punt de nostàlgia per les de les Pedreres i de la Devesa, marca un itinerari ciutadà que completa el lligam del club amb la ciutat a través de les seves instal·lacions: Sant Ponç de la Barca (1970-1972), sota l'impuls del president Emili Caula; Sant Narcís (1972-1975), en les èpoques de Pere Franch i Lluís Bachs, i Palau Sacosta, estadi d'atletisme i complex esportiu (1980-1994), sota l'impuls decidit de Salvador Martí. El manteniment, la millora i l'ampliació d'aquestes instal·lacions han marcat una línia de treball imprescindible, que ha caracteritzat totes les presidències des de 1960 fins ara.

La ruta del centenari: les etapes i commemoracions

En circumstàncies molt difícils, de represa i de reconstrucció, el Grup va commemorar els seus primers vint-i-cinc anys amb actes i una publicació que

en va voler deixar constància l'any 1944. De fet és aquest any quan el GEiEG es va desprendre de l'afegit d'«Educación y Descanso» a què el va obligar la represa després de la Guerra Civil i va ser sobretot l'any en què al mes de novembre es va inaugurar el camp de Mart com a camp d'esports del Grup.

Passats cinquanta anys, l'any 1969, la consciència s'havia refermat i els actes del cinquantenari van adquirir la força d'una acta notarial entre el passat que es recordava i el futur que es construïa. Des d'un any abans i fent referència a «Les noces d'or del Grup», l'editorial del *Butlletí* (237-238, 1968) feia una crida a la participació i a l'aportació d'idees.

Tots els números del *Butlletí* de l'any 1969 van repetir la mateixa portada, que consistia en l'escut llorejat que havia dibuixat Antoni Varés l'any 1944 i una banda a baix amb la inscripció «1919-1969, cinquanta aniversari».

El gener de 1969 es va constituir la comissió del cinquantenari, integrada per Emili Caula, Miquel Mascort, Santiago Sobrequés, Ramon Marquès, José Parera, Salvador Perich, Pedro Franch i Ramon Casellas (*Butlletí*, 244, 1969). Durant aquell any el *Butlletí* va publicar articles sobre algunes de les seccions i el cinquantenari, amb un repàs històric i una reivindicació editorial de les seccions (*Butlletí*, 247, 1969). Entre maig i juny, el Ciclo de Conferencias del Cinquentenario, organitzat per la secció de muntanya, va portar conferencians de relleu a la seu de l'entitat i, per damunt de tots, l'alpinista Kurt Diemberger. En el número que corresponia a l'aniversari, un editorial hi insistia «50 años es un cincuentenario» (*Butlletí*, 250, 251, 252, 1969) i el darrer número de l'any va

>> Catifa de flors pel Corpus del 1995.

La situació de les instal·lacions actuals, sempre amb un punt de nostàlgia per les de les Pedreres i de la Devesa, marca un itinerari ciutadà que completa el lligam del club amb la ciutat

publicar la referència al dia culminant de la celebració amb una jornada plena d'activitats i el sopar del cinquantenari, en el qual el discurs del bisbe de Girona, Narcís Jubany, diuen les cròniques, va fer alçar de la cadira els assistents.

>> Sortida de la Pujada als Àngels del 1995.

>> Cursa de 110 metres tanques a la dècada del 1930.

>> Festa del Pedal del 1982.

En el *Butlletí* de març-abril de 1970, Jordi Guasch publicava l'article «El somni del vell atleta», en què, entre altres coses, deia: «el GEiEG és quelcom més que una entitat. És, per dir-ho així, **com un deliri amb cinquanta anys d'història**».

L'any 1980 es va veure com es feia una crida per recollir i emmarcar cartells que podien decorar les parets de les instal·lacions (*Butlletí*, 365, 1980) i des de l'Arxiu Municipal es feia una altra crida per recollir exemplars de butlletins en un intent de completar les col·leccions (*Butlletí*, 368, 1980), en tots dos casos amb el títol genèric «La recerca de l'història».

L'any 1989 va semblar com si alguna força superior volgués empènyer els directius de l'època a moure més de pressa la roda del temps i de la història, i així es van celebrar diversos actes per tal de commemorar els setanta anys d'història del Grup. S'esmentava explícitament la

celebració del cinquantenari i es volia que en una nova cruïlla la perspectiva del setanta-cinquè aniversari fes de revulsiu i propiciés una nova remuntada, com havia passat l'any 1969. Els actes centrals foren el 15 d'octubre de 1989, amb un festival atlètic a l'estadi, encara a la Devesa, i un sopar de germanor el dia 19 d'octubre, en el qual es va fer un reconeixement als socis més antics de l'entitat: Josep Planes Mundet, Joan Turon Algans, Josep Medià Budó, Joan Perich i Vila, Emili Seguer i Canals, Francesc Solà i Camps, Serafí Sureda i Corominas, Miquel Gil i Bonancia, Joan Amat i Vinyoles i Josep Serrallonga i Gavaldà.

Cinc anys més tard, el 1994, ara sí amb més motiu, el setanta-cinquè aniversari es va viure amb esplendor i joia, amb la punta de felicitat d'haver arribat a complir setanta-cinc anys d'història. Els butlletins en deixen constància genero-

L'any 1989 va semblar com si alguna força superior volgués empènyer els directius de l'època a moure més de pressa la roda del temps i de la història, i així es van celebrar els setanta anys

sa i esmenten l'exposició dels «75 anys d'excursionisme» a la Sala Girona de la fundació "la Caixa" (*Butlletí*, 448, 1994), el conjunt d'actes de les celebracions enmig de l'esclat amb «la inauguració del nou estadi d'atletisme del futur Centre Esportiu de Palau» (*Butlletí*, 452, 1994) i la presentació d'un balanç dels actes de commemoració (*Butlletí*, 454, 1994).

En el terreny simbòlic i anant a l'arrel excursionista de l'entitat, es va culminar la col·locació d'una creu commemorativa al pic de Bastiments, que havia dissenyat Manel Baulida, traspasat a finals d'agost de 2019.

Un any més tard, el 1995, l'editorial del *Butlletí* insistia en les commemoracions històriques i, amb el títol «Una altra vegada 75 anys», dedicat als setanta-cinc anys del *Butlletí*, que va sortir el 1920, un any més tard de la fundació de l'entitat (*Butlletí*, 459, 1995).

Aquesta consciència històrica va anar creixent en el segon cinquantenari. El *Butlletí* mirava endarrere en la secció «Ara fa 50 anys», fins que ja avançada la segona cinquantena, i a mesura que s'han anat acostant els cent anys, ha recollit amb profusió records i efemèrides diversos a la secció «Cap als cent».

La voluntat de deixar constància de la petjada històrica va tenir un moment intens, amb sentit historicista i vindicatiu durant la presidència de Salvador Martí, quan el Grup com a entitat i el mateix Martí a títol particular, després de deixar la presidència, van emprendre una profusa tasca publicitària.

Després de l'etapa de la presidència de Salvador Martí durant tres mandats, el nou president, Josep M. Figueres, va albirar la possibilitat de convertir la memòria històrica del Grup en objecte d'un museu a la segona planta de l'edifici de serveis del complex de Palau, i així es defineix a l'editorial

>> *Sardanes a les Roquetes, el 1989.*

La voluntat de deixar constància de la petjada històrica va tenir un moment intens, amb sentit historicista i vindicatiu, durant la presidència de Salvador Martí

del *Butlletí* de maig de 1998 i la crida que es recull en el mateix número a l'article «El futur Museu del GEiEG» (*Butlletí*, 637, 1998) i més endavant com es concreta a l'article «Inventariant la nostra història» (*Butlletí*, 639, 1998, p. 6), en què es parla simultàniament de l'arxiu, la biblioteca i el museu del Grup.

Ja en època de Joan Escuder, aquesta voluntat de recollir la petjada històrica i els materials dispersos, i sobretot de convertir en memòria històrica la memòria viva, es va concretar primer en un article de la sèrie «Cap als cent» (*Butlletí*, 711, 2005) amb el títol «La recerca històrica i el fons documental del GEiEG», i uns mesos més tard, de forma programàtica, a l'editorial del *Butlletí* (714, 2005).

A mesura que s'ha anat acostant el centenari, el Grup ha anat posant els mitjans per a una autèntica operació de rescat de la «memòria grupista», recollint testimonis orals i obtenint cessions de documents, de fotografies i de material audiovisual. Més que un museu es tracta de recollir, de no deixar que es perdi, que no s'escapi per les esclotxes de la memòria, la història viva del Grup.

Finalment tot aquest esforç ha rebut l'impuls de les successives juntes del president Francesc Cayuela i es concretarà en un arxiu i centre de documentació ordenat i inventariat, i ja ha culminat també amb la creació a l'Arxiu Municipal de Girona del Fons del GEiEG, cedit per acord signat el dia 22 de febrer de 2017.

Els actes que l'entitat prepara per al centenari (una exposició aquesta tardor i diverses publicacions) ens donaran la justa mesura del pes i de la importància d'aquests cent anys. Cent anys d'esport de base, de formació, de vida ciutadana.

El repàs dels successius locals socials, de les seccions, dels seus esportistes més

destacats (la llista és inacabable i abasta des d'esportistes olímpics fins a l'equip més modest), dels seus resultats i de les seves marques, de les juntes directives i els seus presidents, de les competicions esportives i dels actes d'impacte ciutadà, esportivament i també cultu-

ralment, ompliria tota la REVISTA. Però la cita anyal amb l'Aplec, el Concurs de Colles Sardanistes, el Concurs de Pintura Infantil, la Pujada als Àngels, la Festa del Pedal, el Lleuresport, tots esdeveniments de llarga tradició, esmalta de color grupista la història de la ciutat.

Els presidents del GEiEG

(entre parèntesis, els anys de presidència)

- Josep Torra Mercadal (1919-1921)
- Josep Torrellas Prats (1922-1923)
- Agustí Gallostra Torras (agost 1923 - agost 1924)
- Camil Roqueta i Sánchez (agost 1924 - gener 1930)
- Joaquim de Camps i Arboix (gener 1930 - gener 1931)
- Josep Massanas i Busso (gener 1931 - gener 1933)
- Estanislau Aragó i Turon (gener 1933 - juny 1934)
- Pompeu Pascual i Carbó (juliol 1934 - juny 1936)
- Josep M. Pla i Dalmau (juny 1936)
- Carles Gómez i Soler (1936-1939)
- Joaquim Soler i Serra (març 1941 - gener 1951)

- Rafel Solà i Cordermí (gener 1951 - gener 1954)
- Josep M. Serrallonga Gavaldà (gener 1954 - febrer 1955)
- Carles Iglesias i Mas (febrer 1955 - novembre 1960)
- Santiago Sobrequés i Vidal (novembre 1960 - maig 1966)
- Emili Caula i Quintanas (maig 1966 - agost 1974)
- Pere Franch i Frigolè (agost 1974 - gener 1977)
- Lluís Bachs i Mach (gener 1977 - juliol 1980)
- Joaquim Vila i Roca (juliol 1980-1983)
- Salvador Martí i Teixidor (maig 1983 - febrer 1995)
- Josep M. Figueras i Sugranyes (febrer 1995 - gener 1999)
- Joan Escuder i Lladó (gener 1999 - febrer 2011)
- Francesc Cayuela i López (febrer 2011)

>> *Les instal·lacions de Sant Ponç, el 1999.*